

سُبْحَانَ التَّوْحِيدِ

حَضْرَتُ سَيِّدِ جَاهِدِ

تأليف
لسان الملك سپهر

تصحیح، تنقیح و ترجمہ —
غلامحسین انصاری

سرشناسنامه: سپهر، محمدتقی بن محمد علی، ۱۲۱۶-۱۲۹۷ ق.
عنوان قرارداد: ناسخ التواریخ، فارسی، برگزیده
عنوان و نام پدیدآور: ناسخ التواریخ حضرت سجاد علیه السلام / تالیف لسان الملک سپهر
تصحیح، تنقیح و ترجمه غلامحسین انصاری.
مشخصات نشر: تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشرین الملل، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری: ۶۳۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۷۰۴-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتاب حاضر ترجمه جز، اول از کتاب ناسخ التواریخ است.
موضوع: علی بن الحسین علیه السلام، امام چهارم، ۳۸-۹۴ ق. -- سرگذشت نامه
موضوع: Ali ibn Hosayn, Imam IV -- Biography
موضوع: علی بن الحسین علیه السلام، امام چهارم، ۳۸-۹۴ ق. -- دعاها
موضوع: Ali ibn Hosayn, Imam IV -- Prayers

شناسه افزوده: انصاری، غلامحسین، ۱۳۲۷، مترجم
شناسه افزودنی: سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشرین الملل
رده بندی کنکره: ۱۳۹۹ • ۲۰۴۲۱۱۳ ن ۲ / س ۴۲ BP
رده بندی دیویی: ۹۵۴ / ۹۷۷
شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۹۵۸۲۵

شرکت چاپ و نشرین الملل

عنوان: ناسخ التواریخ حضرت سجاد علیه السلام

تالیف: لسان الملک سپهر

تصحیح، تنقیح و ترجمه: غلامحسین انصاری

مدیر هنری: مهیار سپهری

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۷۰۴-۷

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نوین

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰،۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: تهران، میدان استقلال، سعدی جنوبی، پلاک ۲، طبقه ی سوم

تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۲۲۹۵۹ • شماره: ۳۳۱۱۸۶۰۲

فروشگاه مرکزی: میدان فلسطین، ضلع شمال شرقی، پلاک ۴ و ۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۲۱۹۸ • شماره: ۸۸۹۰۳۸۴۴

www.intipub.ir • Email: intipub@intipub.ir

• همه حقوق محفوظ است.

۱	سخنی از مصحح
۳	مقدمه مؤلف
۵	در ذکر احوال حضرت سجاد <small>علیه السلام</small>
۶	آیا کنیز بودن مادر عیب و عار است؟
۷	رعایت حال مادر
۸	مکاتبه عبدالملک بن مروان با امام سجاد <small>علیه السلام</small>
۱۰	ولادت با سعادت امام زین العابدین <small>علیه السلام</small>
۱۱	حالات مادر امام زین العابدین <small>علیه السلام</small>
۱۲	تکلم امیرالمؤمنین به زبان فارسی با شهریار
۱۳	اختلاف اقوال در اسم مادر آن جناب
۱۷	بیان حال هاشم بن عبدمناف
۱۷	تمجید اهل فارس
۱۹	کلمات یزدجرد بن شهریار
۲۰	اسامی، القاب و کنای حضرت سجاد <small>علیه السلام</small>
۲۰	سبب ملقب شدن به سجاد
۲۲	کنای مبارکه آن حضرت
۲۳	شعایل امام زین العابدین <small>علیه السلام</small>
۲۳	نقش خاتم مبارک حضرت علی بن الحسین <small>علیه السلام</small>
۲۴	حجت ولایت و امامت حضرت سجاد <small>علیه السلام</small>
۲۵	در باب خاتم امام حسین <small>علیه السلام</small>
۲۹	اخلاق ستوده امام زین العابدین <small>علیه السلام</small>

۲۹	تفصیل نافع آن حضرت
۳۱	سَلُوكُهُ مَعَ عَبْدِهِ
۳۴	آدَابُهُ مَعَ الْخَدَمِ
۳۵	تأکید بر قضای حاجت خلق
۳۵	ثواب طلب مؤمنی برای مؤمن دیگر، چیزی را
۳۶	در صدقه برای رفع مرض
۳۷	اخلاق امام در همشینی
۳۸	فِي صِلَةِ الرَّحِمِ
۳۹	حکایت آن حضرت با پسر عمش
۴۱	آداب امام زین العابدین <small>علیه السلام</small> در بعضی امور
۴۱	کلمات آن حضرت وقت خروج از منزل
۴۲	دعای هنگام تناول طعام
۴۴	ثواب و فضیلت حج
۴۵	در ثبأدر سلام کردن به حاج
۴۶	تحقیق در کلام امام <small>علیه السلام</small>
۴۷	آدَابُهُ فِي السَّفَرِ
۵۱	استعمال خز
۵۲	اختضاب به حنا
۵۴	تعیین وقت ذبیحه
۵۶	فوائد و ثواب قرائت قرآن
۵۸	پاره‌ای سیرت ستوده و آداب حسنه امام زین العابدین <small>علیه السلام</small>
۵۹	مجالست با مجذومین
۶۷	حلم و جود و صبر و کرم امام زین العابدین <small>علیه السلام</small> در نیکی ورزیدن با هر کس
۶۹	وفات طفل آن حضرت
۷۱	در فضیلت اهل فضل و صبر و حلم
۷۳	بخشیدن عبای خز

مقدمه مؤلف

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ سَاطِعُ الْمِهَادِ وَفَاطِرُ الْبِلَادِ وَمُسَيِّدُ الْأَرْضِينَ بِالْأَوْتَادِ وَجَاعِلُ الْعِبَادَةِ زِينَةً لِلْعِبَادِ وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَمْجَادِ.^۱

سپس همی گوید کمتر بنده خداوند مهر و ماه، و کیهتر پرستنده پیشگاه جهانیان پناه، ابن مرحوم میرزا محمد تقی لسان الملک طاب ثراه، عباسقلی^۲ نایب اول وزارت جلیله امور خارجه دولت علیّه ایران، و مؤلف کتاب «مِشْكُوَةُ الْأَدَبِ نَاصِرِي» و «تذکره مبارکه ناصری»:

یکی شب اندیشه‌ام بر سر خیره، و ستاره‌ام به چشم اندر خیره همی گردید، که تا این چند روزی به غفلت خوردم و روز به بیهوده سپردن، و به نگارش حال کسان و گزارش مال خسان زمانه گذاشتن را، در پیشگاه عقاب و خطاب ایزد و هاب، پاسخ و بهانه چیست؟ و در آن روز که «لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ»^۳ باقیه مؤالفت و امید شفاعت با کیست؟ از گزارش احوال نَفْطُوْه کدام چراغی روشن؟ و از گزارش خصال سیبویه، استشمام ریاحین کدام روضه گلشن میسر خواهد گشت؟ از محمود سبکتکین سود و تمکین چیست و از خلیل بن احمد، خُلْتُ و مَوَدْتُ چه؟ «إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ مَّسْلُومٍ»^۴ اما با این حال و این گونه فعال و خصال، قلب سلیم مُسَدَّد کجا؟ بلکه مانند «سَلِيمٌ مُسْتَهْدٌ»^۵ ببایستی روزان و شبان با تعب و آلام انیس، و با نُصَب و نَقَم ندیم و

۱. ستایش از آن خداوندی است که سیاط و بستر را گسترانیده، شهرها را آفریده، زمین را به کوهها برافراشته و عبادت را زینت بنگان قرار داده است، و درود و سلام بر محمد صلی الله علیه و آله و خانواده ارجمندش.

۲. عباسقلی سیهر، فرزند محمد تقی لسان الملک، همچون پدرش ادیب و مورخ بود، او چند جلد در شرح حال النعمه شیعه بر «تاسخ التواریخ» پدرش افزود، که کتاب حاضر یکی از آنهاست.

۳. روزی که مال و فرزندان [نه کسی] سود نمی بخشد. شعرا، ۸۸۱

۴. مگر کسی که با قلبی پاک و سالم به پیشگاه خدا برود. شعرا، ۸۹۷

۵. مارزده بیدار و که خواب.

جلس بود «وَذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ»^۱ زیرا همواره با این رنج باید همراه بود، و از این شکنج با هیچ کس نباید راز گشود.

بالجملة، چون بر این حال مدتی در ورطهٔ پندار دچار شدم، و در گرداب اندیشه غوطه خوردم، به ناگاه از تقضلات یزدانی، شاهد سعادت به آغوش آوردم، و از سروش رحمت مژدهٔ نجات و بهجت یافتم، و از فروغ انوار سبحانی ضمیر را نور فیروزی پدیدار، و روزگار ناخجسته را آثار میمنت و بهروزی نمودار شد، و در گلستان خاطر گلبن رشادت ارجمند گشت، که تلافی روزگار بر سپرده، و تدارک عمر هدر رفته را پیمان بر آن بندم که از این پس نامهٔ عمر و طومار^۲ زندگانی را، به نگارش شرح احوال آن چند تن ائمهٔ هدی^۳ که فاتحهٔ ابواب فلاح^۴ و خاتمهٔ کتاب نجات^۵ می‌باشند، طغرا^۶ و زیور نهم، تا از برکت توجهات ائمهٔ اطهار، اسباب آمرزش والدین و اجر جمیل نشأتین^۷ گردد، و چون هنگامی که ربع دوم کتاب «مشکوٰۃ الادب ناصری» به معرض استنساخ می‌رسید، و نظر به آن عهد و پیمان به نگارش احوال حضرت سید سجاد^۸ تصدیق می‌تواند، و در پایان آن جلد اندراج همی یافت، بعضی کتب اخبار و احادیث موجود بود، پس از آنکه مجال و فراغتی حاصل و بعضی کتب مفیده تحصیل شد، دیگر باره پاره‌ای احادیث و اخبار صحیحه از متون صحایف، اخذ و با شرح حال اولاد امجاد و نبایر^۹ و تالیفات حضرت ضمیمه و اضافه گشت. و این اشاره از آن رفت که اگر وقتی با آن مجلد که در کتابخانهٔ مبارکهٔ دولت محفوظ است، برابر افتد و پاره‌ای اختلافات یا کسر و نقصان پدید گردد، علت معلوم باشد و خیالات مطالعه کنندگان مشوش نماند. «و بِاللَّهِ التَّوْفِيقُ وَعَلَيْهِ التَّوَكُّلُ وَالتَّكْلَانُ وَمِنْهُ الْإِعَانَةُ وَالنُّصْرَةُ»^۸

۱. به راستی این خسارت و زبانی است آشکار - حج / ۱۱.

۲. طومار: دفتر، نامه، صحیفه.

۳. فلاح: رستگاری.

۴. نجات: بیروزی، موفقیت.

۵. نشأتین: دو جهان، دنیا و آخرت.

۶. نبایر جمع برخلاف قیاس از نَبیره به معنی نوه یا فرزند نوه است.

۷. توفیق از جانب خداست، بر او توکل و اعتماد می‌کنیم و از او کمک و یاری می‌خواهیم.